

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การคุ้มครองแรงงานภาคเกษตร จำเป็นต้องศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับสภาพการทำงาน การจ้างงาน สวัสดิการ ความเป็นอยู่ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค ในการทำงานของแรงงานรับจ้างทำนาเกลือ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างและสัมภาษณ์ครัวเรือนเกษตรที่ทำนาเกลือ 10 ราย ผู้ประกอบกิจการนาเกลือ 40 ราย และแรงงานรับจ้างทำนาเกลือ 80 ราย ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี และสมุทรสงคราม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

ครัวเรือนเกษตรที่ทำนาเกลือมีการจ้างแรงงานประจำน้อยมาก ส่วนผู้ประกอบกิจการนาเกลือ มีพื้นที่ทำนาเกลือขนาดใหญ่ เฉลี่ยรายละ 50.43 ไร่ จำเป็นต้องจ้างแรงงานประจำเพื่อมาช่วยทำงานในช่วงระยะเวลา 6 - 7 เดือน โดยส่วนใหญ่จะตกลงว่าจ้างกันด้วยวาจา และไม่มีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร และในบางช่วงที่มีงานมาก เช่น ช่วงการรื้อเกลือ ขนเกลือ ก็จะจ้างแรงงานรับจ้างครั้งคราวมาช่วยทำงานเป็นระยะ ๆ โดยเฉลี่ยผู้ประกอบกิจการรายหนึ่ง จ้างแรงงานรับจ้างประจำ 2 คน และจ้างแรงงานรับจ้างรับจ้างครั้งคราว 32 คน

เวลาทำงานของแรงงานรับจ้าง ส่วนใหญ่ไม่เกินวันละ 8 ชั่วโมง และพักกลางวันไม่ต่ำกว่า วันละ 1 ชั่วโมง โดยแรงงานรับจ้างร้อยละ 58.75 มีจำนวนวันทำงานและวันหยุดไม่แน่นอน เนื่องจากการทำงานมีแรงงานรับจ้างเพียงร้อยละ 10 ที่ได้หยุดสัปดาห์ละ 2 วัน และร้อยละ 31.25 ได้หยุดสัปดาห์ละ 1 วัน สำหรับวันหยุดพักผ่อนประจำปี วันหยุดตามเทศกาลสำคัญ มีแรงงานรับจ้างร้อยละ 70 ที่ได้หยุดในวันดังกล่าว

การลาป่วยของแรงงานรับจ้าง ร้อยละ 20 จะได้รับค่าจ้าง ส่วนที่เหลือจะได้ค่าจ้างหรือไม่ขึ้นอยู่กับความพอใจของนายจ้างเมื่อมีการเจ็บป่วยเล็กน้อย แต่ถ้าเจ็บป่วยมากซึ่งนายจ้างบางรายจะมีเงินช่วยเหลือสำหรับค่ารักษาพยาบาลให้ส่วนหนึ่ง

สภาพงานที่ทำของแรงงานรับจ้างร้อยละ 78.75 เป็นงานที่ต้องใช้กำลังมาก โดยแรงงานรับจ้างหญิงส่วนใหญ่ยกของหนักไม่เกิน 50 กก. มีแรงงานรับจ้างหญิงเพียงร้อยละ 9.10 เท่านั้น ยกของหนักเกิน 50 กก.

ความคิดเห็นของเกษตรกรนาเกลือ ร้อยละ 60.77 ไม่สนับสนุนให้จ้างเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ ทำงานในนาเกลือ แต่มีแรงงานรับจ้างและผู้ประกอบกิจการนาเกลืออีกมากกว่าร้อยละ 50 เห็นว่าควรจ้างแรงงานเด็กทำงานได้ ถ้าให้เด็กทำงานในช่วงวันหยุดเรียน และดูแลให้เด็กทำงานในกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายของเด็ก

การทำงานของแรงงานรับจ้างทำนาเกลือไม่มีการจ่ายค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด ถึงแม้จะทำงานในวันหยุด หรือทำงานนอกเวลาก็ตาม การจ่ายค่าจ้างแรงงานรับจ้างประจำขั้นต่ำ ผู้ประกอบกิจการนาเกลือ จ่ายให้แรงงานรับจ้างประจำวันละ 101-150 บาทต่อคน และจ่ายให้แรงงานรับจ้างชั่วคราววันละไม่เกิน 100 บาทต่อคน สำหรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของแรงงานรับจ้างประจำที่แตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและความชำนาญของแรงงานรับจ้าง กรณีเลิกจ้าง ก่อนกำหนด มีแรงงานรับจ้างเพียงร้อยละ 17.69 เท่านั้น ที่ได้รับเงินชดเชย

ด้านสวัสดิการ มีการจัดบ้านพัก น้ำดื่ม อาหาร ห้องน้ำ ห้องสุขา ให้อย่างเพียงพอ ส่วนรถรับ-ส่ง มีการจัดบริการให้ร้อยละ 11.54 เพราะแรงงานรับจ้างทำนาเกลือส่วนใหญ่ มีบ้านพักอยู่ไม่ไกลจากแปลงนาเกลือ หรือมีที่พักที่ผู้ประกอบการนาเกลือจัดไว้ใกล้กับแปลงนาเกลืออยู่แล้ว และหากแรงงานรับจ้าง ได้รับอุบัติเหตุหรือตาย ในขณะที่อยู่ในช่วงการจ้าง ผู้ประกอบการจะมีเงินช่วยเหลือให้ส่วนหนึ่งด้วย

การทำนาเกลือไม่มีการใช้สารเคมีทุกชนิด มีการใช้เครื่องจักรกลบ้าง เช่น เครื่องสูบน้ำ ซึ่งไม่มีอันตรายกับแรงงานรับจ้างที่ทำงานในแปลงนาเกลือ ดังนั้นการทำนาเกลือจึงเป็นอาชีพที่มีความปลอดภัยสูง ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานและอาชีวอนามัย อุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่แรงงานรับจ้างใช้ส่วนใหญ่ เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยป้องกัน แสงแดดและความร้อนเช่น หมวก รองเท้า ถุงมือ และแว่นตา เป็นต้น ถึงแม้ว่างานนาเกลือจะมีความปลอดภัยสูง แต่ยังมีผู้สนใจเข้ารับการอบรมด้านความปลอดภัยในการทำงานถึงร้อยละ 19.23

ปัจจุบันการตรวจแรงงานภาคเกษตรยังไม่มี แต่เกษตรกรสาขานาเกลือส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการจัดตั้งและยินดีให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ปัญหาของแรงงานรับจ้างทำนาเกลือส่วนใหญ่ เป็นเรื่องค่าจ้างไม่เป็นธรรม ซึ่งต่างก็เห็นว่าควรแก้ปัญหาด้วยการเจรจา สำหรับสภาพแรงงานภาคเกษตร องค์การนายจ้างภาคเกษตร ระบบไตรภาคีภาคเกษตรและศูนย์ข้อมูลข่าวสารแรงงานภาคเกษตร เกษตรกรสาขานาเกลือส่วนใหญ่ไม่รู้จักแต่ยินดีให้การสนับสนุนเพราะเข้าใจว่าน่าจะเป็นประโยชน์กับเกษตรกร

การปฏิบัติตามมาตรฐานแรงงานยังไม่มีการนำมาใช้เพราะไม่มีใครรู้จัก และลักษณะการทำงานของแรงงานรับจ้างทำนาเกลือก็ไม่เหมาะกับการปฏิบัติตามมาตรฐานแรงงานด้วย

ผู้ประกอบการนาเกลือร้อยละ 79.29 ไม่ต้องการใช้แรงงานต่างด้าวเพราะแรงงานคนไทยในพื้นที่ มีพออยู่แล้ว และคาดว่าอีก 5 ปีข้างหน้าจะมีความต้องการใช้แรงงานประจำที่เป็นคนไทยเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน ร้อยละ 55.54 หรือประมาณ 1,700 คน เพราะแรงงานในครอบครัวซึ่งเคยทำหน้าที่คล้ายแรงงานประจำจะออกไปทำงานอย่างอื่นมากขึ้น ประกอบกับการผลิตเกลือต้องเป็นผลิตเกลือต้องเป็นผลิตเกลือคุณภาพเพื่อแข่งกับเกลือต่างประเทศซึ่งจำเป็นต้องใช้แรงงานประจำเพิ่มมากขึ้น